

haja razen nedelj in
praznikov vsak dan
opuščen.

Uredništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
bodi. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna peti-
vratnica 75 vin., pogojen
prostor 1'25 v; razglaš in
poslano vrstica po 1'50 v;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socijalno - demokratične stranke.

Posamezna štev. stane
— 40 vinarjev. —

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamskeje za
list so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

O položaju ruske sovjetske republike.

Popolnoma naravno je, da so
boljševiki vojne do grla siti in da za-
tegnjena izkušnja najti iz sedanjega
položaja prehod v mirovno stanje.
Ljenu je kljub vsem, njegovemu re-
žimu neugodnim vestem ponovno
pokazal svojo spravljivost in odkrito
željo, dovesti narod do potrebnega
miru, ki bi mladi republiki omogočil
notranjo ustalitev in kulturni razmah
njenih notranjih sil. Tudi sedaj, po
padcu Pskova je boljševiško časo-
pisje izjavilo, da bi bilo ententi mo-
goče brezličnim potem pričeti poga-
janja s sovjetskimi ljudskimi komi-
sariji; nadalje je petrogradski sovjet
sklenil resolucijo, v kateri izraža že-
ljo, da sovjetska vlada uvede mirov-
na pogajanja s Finsko; razen tega je
stavila boljševiška vlada mirovni
predlog estonski vladi, ki ga je po
zadnjih vestih iz Revala tudi spre-
jela. K temu Ljenuvemu naporu se
poroča pravkar iz Berlina, da se v
Moskvi smatra začetek mirovnih po-
gajanj med rusko sovjetsko republi-
ko in entento kot zelo verjeten in
mogoč. Zdi se, da se res prav trdo-
vratno vzdržujejo vesti, da namera-
va Ljenu nasloviti na angleško vla-
do predlog za pogajanja, ki naj do-
vedejo k sklepu miru. Ni sicer prvič,
da take vesti krožijo, vendar pa je
prvič, da so zadobile tako konkretno
obliko. Trdi se tudi, da Ljenu ne
namerava samo skleniti miru, mar-
več hoče, da si pridobi javno mne-
nje Anglije, nuditi tudi jamstva za
izpremembo svoje dosedanje politi-
ke. Kot prvi znak tega zmernejšega
režima naj bi bilo takojšnje sklica-
nje narodne skupščine.

Ni še znano, kako stališče bo za-
vzela Aglija napram Ljenuvemu po-
nudi, vendar pa je mogoče, da se v
sovjetski Rusiji pripravljajo dogo-
dki, ki bodo obogonili, iznožganemu
narodu končno vendar že enkrat pri-
nesli zaželjeni in po tolikih žrtvah
prepotrebni mir.

Vprašanje je le, bo-li Angliji stav-
ljena mirovna ponudba, ako bo spre-
jeta, tudi res imela pričakovani
uspeh. Ali bodo s tem že dani pre-
dpojdi, da se razmere v razorani Ru-
siji tudi res pričnejo povračati v nor-
malne tire? Da se trajno razburje-
nje poleže in notranje življenje dr-
žave ustali?

Treba je upoštevati, da ima sov-
jetska republika svoje najhujše so-
vražnike ne v inozemstvu, temveč
v veliki Rusiji sami. Ti njeni na-
sprotniki jo nevarno okrožajo in jo
tudi resno ogrožajo. Kolčakova, si-
birska in legionarska vojska ter če-
te generala Juđenica, to so skupno
čimile, ki s svojimi operacijami
tvorijo neposredno nevarnost za
boljševiško republiko.

Ako torej Aglija sprejme ponu-
bo in ententa stopi v pogajanja z
boljševiki, ali bodo s tem tudi že naj-
bližji in najresnejši sovražniki sov-
jetske republike odpravljani? Ali bo
s tem obstoj mlade, življenjskih sil
polne države zagotovljen in obvaro-
van pred pogibeljo?

Ententno časopisje navaja vse te
okolnosti in motri vsled tega polo-
žaj z nekako skepto, ker je mnenja,
da bi se Ljenu v prvi vrsti moral
obrniti do svojih najbližjih nasprot-
nikov ter izkušati, da z njimi doseže
sporazum. Preden pa Ljenu ne bo
mogel beležiti tega uspeha in ne pri-
de do sprave s svojimi sosedi, bo
njegov položaj trajno težak. Mnogo
je pa odvisno tudi od tega, če bo en-
tenta še naprej podpirala svoje po-
magače v Sibiriji.

Italijanski nacijonalizem in slovenski klerikalizem.

Tržaška »Nazione« (glasilo itali-
janskih nacijonalistov) od 16. sep-
tembra (Anno II., N. 311) piše: Iz-
jave dr. Tuma na strankinem zboru
italijanskih socializtov iz Julijske
Benečije so zaradi svojega posebnega
zmišlja sila nevarne. »Lavorato-
re« bo zopet skušal dokazovati, da
pospešujejo italijanski socialisti z
vsem svojim delovanjem tudi itali-
janske narodne koristi. Odkrito po-
vedano: Izjave slovenskega socialis-
ta na zboru italijanskih delavcev
so nam nasprotno zgovoren dokaz.
da medtem, ko slovenski socialisti
skušajo ob vsaki priliki intrigrirati na
vse načine za svoje panslavistične
cilje, in to celo v Trstu samem, za-
nemarjajo italijanski socialisti bolj-
inbolj svoje narodne dolžnosti na-
prav lastnemu ljudstvu. Nobenega
čloma ni, da je hotel dr. Tuma, kot
pravi, nepoboljšljivi Slovenec še en-
krat povedati, da je vsa Julijska Be-
nečija enotna slovenska tvorba vzlic
narodnim razlikam (za dr. Tuma so
Italijani v Primorju manjšina, ki se
ima spojiti s slovensko večino). Ne
čudimo se predznosti slovenskih
nacijonalističnih socializtov, čudimo
se nasprotno brezvestnosti italijan-
skih »sodrugov« itd., itd.

Tako »Nazione«, glasilo tržaških
italijanskih nacijonalistov.

Ravno isti dan pa objavlja trža-
ška »Edinost« daljši članek, v kate-
rem napada dr. Tuma zaradi izjav,
ki jih je podal na omenjenem zboru,
češ, da je zatajil svojo slovensko na-
rodnost in da je s tem zopet dokaza-
no, da so slovenski socialisti razna-
rodovalci lastnega ljudstva itd., itd.

Naravno je, da se je za vsem tem
takoj oglašil tudi »Slovenec«, ki je
pridno kopiral tržaško »Edinost«.

Kdo ima torej prav? Italijanski
sodruzi so za italijanske nacijonalis-
te izdajalci italijanske domovine,
slovenski socialisti so pa za tržaške

in ljubljanske slovenske nacijonalis-
tične liste raznarodovalci sloven-
skega ljudstva... Za tržaško »Na-
zione« so slovenski socialisti preveč
... Slovenci, za ljubljanskega »Slo-
venca« pa nasprotno preveč... Ita-
lijani. Kaj nam je revežem storiti?

Naj povemo še to: Na Štajer-
skem, zlasti v Mariboru, so bili nem-
ški sodruzi od nekdaj združeni v
lastnih nemških socialističnih orga-
nizacijah. Po ustanovitvi Jugoslavije
je smo pa bili slovenski socialisti
mnenja, da so v narodno enotni Ju-
goslaviji posebne nemške stranke
sekcije nepotrebne. Zahtevali smo,
da se nemški sodruzi spojijo z našo
jugoslovansko socialistično stranko.

in to so tudi storili. Na enak način
smo postopali z ogrskimi in slova-
škimi sodruzi v Bosni in drugod. Tu-
di oni so enostavno vstopili v naše
organizacije.

»Slovenec« naj nam pove, če je
bilo to lepo in prav, če smo s tem
škodovali narodu.

Če nam bo podal (ne »podaril«)
objektiven, to se pravi neklerikalen
odgovor, mu ne bomo prav nič šteli
v zlo njegove opravičene opazke na
rovaš našega korektorja, ki pa ni nič
slabši od njegovega.

In veselilo bi nas obenem, če bi
nam, makar v obupno dolgi jeremi-
jadi odgovoril nekoliko bolje na naš
zadnji članek.

Najnovejša poročila.

(Naša izvirna poročila.)

NOTRANJA KRIZA V AVSTRIJI.

Pariz, 21. »Journal des Debats«
poroča iz Berna: Iz dunajskega ča-
sopisja je mogoče posneti, da se Av-
strija počasi bliža notranji krizi. Opo-
zicija krščanskih socializtov proti
kancelarju dr. Rennerju postaja zla-
sti zaradi njegovega stališča glede
narodne obrane in delavskih svetov
danzadnem krepkejša.

Združitev krščanskih socialcev s
socialnimi demokrati je sedaj goto-
va stvar. Istodobno s to združitvijo
se pričakuje tudi izpremembe v
Rennerjevi vladi. Državni tajniki El-
dersch, Schumpeter in dr. Deutsch
bodo najbrje odstopili. Dr. Deutsch
ne bo imel naslednika, ker bo voja-
ški oddelek, čigar načelnik je sedaj,
podrejen ministrstvu za notranje
posle.

TAKRAT IN — SEDAJ.

Dunaj, 20. (Izv.) Ob priliki spre-
jema zastopikov nasledstvenih dr-
jav je imel državni kancelar dr. Ren-
ner govor, v katerem je glede spo-
jitve z Nemčijo izjavil: Trenutek na-
šega združenja z Nemčijo se je mo-
ral odločiti; dokler pa ne pride, bo-
mo organizirali našo državo po vzor-
cu samostojnih mest in pokrajin. Na-
ši ideji skupnega življenja z nem-
škimi narodom pa se ne odpovedu-
jemo. Nasprotno: ravno ona ne ti
naših dušah upanje, ki bo našemu
ljudstvu trajno živo. (Rennerjeve be-
sede so vsled tega zanimive, ker je av-
strijski kancelar pred podpisom mi-
rovne pogodbe v St. Germainu tr-
dil, da je nasprotnik združenja z
Nemčijo. — Francosko časopisje pre-
cej ogorčeno piše o Rennerjevi —
potrebi prilagodeni politiki. Op. ur.)

ŠVICARSKI SOCIALISTI IN TRETJA INTERNACIONALA.

Berno, 20. (Izv.) Glasovanje sek-
cij švicarske socialistične stranke
je dalo doslej 7600 glasov za vstop in
11.400 glasov proti vstopu v tretjo

internacionalo. Izid glasovanja v ne-
katerih sekcijah sicer še ni znan,
vendar pa je že danes mogoče ugoto-
viti, da je vstop odklonjen.

NITTI IN GARIBALDI.

Rim, 20. (Izv.) Nitti je imel zadnje
dni mnogo posvetovanj z najugled-
nejšimi političnimi osebnostmi in vo-
jaškimi dostojanstveniki. Posebna
važnost se pripisuje razgovoru, ki ga
je imel Nitti z generalom Peppinom
Garibaldijem, vendar pa o njegovi
vsebini ni nič znanega.

ULTIMATUM RUMUNJI?

Dunaj, 21. (Izv.) Kakor poroča
»Reichspost« iz Budimpešte, je en-
tenta pozvala Rumunijo, da nemudo-
ma umakne svoje čete za demarka-
cijsko črto, ker bi v nasprotnem slu-
čaju pričelo zavezniško vojno bro-
bove obstrlevali Constanza (ru-
munska mesto ob Črnem morju. Op.
ured.)

(Vesti LDU.)

Ministrska kriza.

Belgrad, 20. Danes popoldne je
bil kronski svet v dvorani minist-
skega predsedništva pod predsed-
stvom Njegovega kraljevskega Viso-
kočinstva prestolonaslednika Alek-
sandra. Prisotni so bili razen mini-
strov tudi Trumbić, Pašić, Rybač,
Smolčaka in Slobodan Jovanović.
Kakor čujemo sta predložila Pašić in
Trumbić obširne referate o jako mno-
gih detaljih, o katerih vlada do sedaj
ni bila poučena in ki daje stvari po-
polnoma drugačno lice. Kronski svet
je trajal od 17. do 20. ure. In se bo
nadaljeval jutri ob desetih. Potem je
bila ministrska seja zaradi vpraša-
nja stavke bančnih uradnikov v Za-
grebu in drugih stavk, ki bi v zvezi
z njo mogle razviti.

Belgrad, 20. V Belgradu se vera-
je, da bo Smolčaki in Trumbiću
uspelo pomiriti stranke. »Politika«
javlja, da so možna ponovna poga-

janja med Narodnim klubom in De-
mokrasko zajednico.

Belgrad, 20. Vsi doma mudeči se
poslanci so bili včeraj pozvani, da
se vrnejo v Belgrad.

STAVKA ZAGREBSKIH BANČNIH URADNIKOV.

Belgrad, 20. Ministrstvo za soci-
jalno politiko je izdalo danes nastop-
ni komunik: Ker so zagrebske ban-
ke odklonile zahteve bančnih urad-
nikov, nadaljujejo uradniki stavko.
Ta nepopustljivost bančnih zavodov,
je izzvala razburjenost v vrstah or-
ganiziranega delavstva, ki je tem
včije, ker je gremij zagrebskih ti-
skaren pod pritiskom bank zahteval
od listov, da o stavki bančnih ura-
dnikov ne pišejo ničesar. Tipografi v
Zagrebu se bodo odločili zvečer in
po svoji priliki začeli iz solidarnosti.
Ker mestna uprava ni ugodila zahtev-
vam mestnih delavcev, stoji tudi ti
pred stavko, tako da bo morda jutri
Zagreb ostal brez vode, brez raz-
svetljave in brez tramvajskega pro-
meta. Da bi posredovalo v tej stvari
ministrstvo za socialno politiko, po-
šilja v Zagreb načelnika Kosto Jo-
vanovića.

HRVATSKI ČASNIKARJI ZA SVO- BODO TISKA.

Zagreb, 21. Hrvatsko novinarsko
društvo je na predvčerajšnjem skupšči-
la sprejelo nastopno resolucijo: Mi
jugoslovanski časnikarji, združeni v
Hrvatskem novinarskem društvu, iz-
javljamo z ozirom na najnovejšo po-
izkuse, da se krši svobodnost tiska,
to-le: Časnikarji niso po svojem po-
ključu in delu samo plačani name-
ščenci poedinil listov. Časnikarji so
idejni kulturni delavci, ki delajo za
gotove ideje in njih zmage in proiz-
vedbo. Časnikarji, pionirji politične,
socialne in kulturne svobode in na-
predka zahtevajo zlasti, da zadobi
vsakdo meščanko in narodno svo-
bodo in da kot njih podlaga država
in prebivalstvo omogoči in zagotovi
brezpogojno svobodo tiska in da sa
ideje ovračajo samo z idejami. Na
tem stališču brezpogojne svobode
tiska stoječi prav tako, kakor vselej
proti državni cenzuri, ugovarjamo
sedaj proti sedanjemu nastopu tipo-
grafov, ki nam tehnično ovirajo svo-
bodno izjavo o aktualnih socialnih
poljavih, in proti upravi tiskarne, ki
je cenzurirala list »Sloboda«. Mi
svečano prosvetujemo proti vsem
tem aktualnim započetjem.

STAVKA NA LJUBLJANSKI CE- STNI ŽELEZNICI KONČANA.

Včeraj popoldan ob 5 uri se je
zopet pričel promet na ljubljanski
cestni železnici. Poročilo o poteku
pogajanj in uspehu stavke pričobimo
jutri.

Spomnite se na Tiskovni sklad!

LISTEK.

GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil
Fran Albrecht.

(Dalje.)

Ura je bilo devet. Ropot vóz in glasovi so
polnili zrak, ogromni lutanji zbor, v katerega
so se mešali koraki pešcev in pokanje filjar-
skih bičev. Ta ropotajoči dirindaj me je takoj
vzpodbodel in pričel sem se spet čutiti bolj za-
dovoljnega. Nič mi ni bilo bolj tujega, kot da bi
se hotel samo izprehajati v svežem zraku. Kaj
le bilo treba mojim pljučam zraka! Bil sem kre-
pak kakor orjak in sem bil v stanu zadržati s
svojimi pleči cel voz. Nežno, čudno razpolo-
ženje, čustvo radostnega brezskrbja se me je
bilo polastilo. Pričel sem opazovati ljudi, ki sem
jih srečaval; ujel sem kak pogled, ki je pal
name z mimoidoče konjske cestne železnice;
pustil sem vsaki malenkosti vplivati nase, vsem
malim slučajnostim, ki so križale mojo pot in
izginjale.

Ako bi človek ob takšnem krasnem dnevu
imel vsaj količjak jesti! Vtis jasnega jutra me
je bil obvladal, postal sem čisto neugnan ve-

sel in sem pričel od same radosti brez vsakega
povoda tiho prepevati. Pred mesarjevo sto-
nico je stala ženska s košaro v roki in je špeku-
lirala na klohasice za obed; ko sem šel mimo,
se je ozrla vame. Imela je samo še en prednji
zob. Nervozen in sila dovteten kot sem bil po-
stal v zadnjih dneh, je napravil obraz ženske
takojo zoperen vtis name: dolgi, rmeni zob je bil
videti kot majhen prst, ki je molel iz čeljusti, in
iz pogleda, s katerim se je ozrla vame, so gle-
dale same klohasice. Takoj sem izgubil ves
apetit in postalo mi je slabo. Ko sem prišel k ba-
zarju, sem stopil k vodnjaku in pil malo vode;
pogledal sem kvišku — na Rešnjem stolpu je
bila ura deset.

Dalje sem stopal po cestah in se potikal
brezskrbno okoli; obstal na voglu, ne da bi bilo
treba, se okrenil vstran in šel v stransko ulico,
ne da bi imel tam kako opravilo — pustil sem
se brezlično gnati skozi to vedro jutro in sem
se brez skrbi pozibaval semintja sredi teh sre-
čnih ljudi; vzdih je bil lehak in čist in moje duše
ni težila ni senca.

Ze deset minut je neprestano šepal star mo-
žak pred mano. N posil je culo v svoji roki in
hodil s celim svojim telesom in se trudil na vso
moč, da se je premikal. Slišal sem, kako je hro-
pel od napa in domislil sem se, da bi pravza-
prav jaz lahko nesel njegov zvoženj; toda še
poskusil nisem, da bi ga došel. Gori na »gra-

nici« me je srečal Hans Pauli, ki je pozdravil in
šel urno mimo. Cemu neki se mu je tako mu-
dilo? Nikakor ga nisem mislil prositi, naj mi po-
sodi eno krono in v najkrajšem času sem mu
hotel vrniti odelo, ki sem si jo pred nekaj tedni
od nlega izposodil. Čim bi je majhno spravil
svoje zadeve v tir, nisem hotel biti človek, ki
dolguje komu njegovo odelo; nemara še danes
napisem članek o »zločinih bodočnosti« ali pa o
»svobodi volje« ali sicer kaj pričenem, kar bi se
izplačalo čitati in za kar bi mi dali vsaj deset
kron... In ob misli na ta članek, sem zdajci za-
čutil v sebi sló, da bi takoj pričel in zalemel iz
svoje polne lobanje: gori v grajskem parku sem
si hotel izbrati lagoden prostor, kamor bi se
vsedel in ne počival preje, da ne dovršim
članka.

Amupak stari hromec na cesti je capljal še
vedno s svojimi nerodnimi kretnjami. Nazad-
nje me je pričelo jeziti, da imam ves čas tega
betežnega človeka pred sabo. Zdelo se je, da
njegovi poti ni konca; nemara je hotel natanko
v isto smer kot jaz in tako bi ga imel vso pot
pred sabo. V mojo jezo se mi je dozdevalo, kot
da zastavlja ob slehernem ovinku svoj korak in
fakorekoč čaka, da vidi, na katero pot krenem
jaz, nakar je potem spet zavil celico in hodil
na vso moč dalje, da me kolikor mogoče pre-
hiti. Ko sem tako gledal to negodno bitje pred
sabo, me je vse boljbolj navdajalo z nekakšno

grenkobo; čutil sem, kako je polagoma ugašalo
moje srečno razpoloženje in kako se je čisto,
lepo jutro razblinjalo v nekaj ostudnega. Mož
je bil videti kot velik, skakajoč mrčes, ki je ho-
tel z vso silo zasesti nek prostor na zemlji in
obdržati trotoar samo zase. Ko sem prišel do
vrha, nisem hotel delj trpeti tega; obstal sem
pred izloženim oknom, hoteč mu dati časa, da
pride dalje. Ko sem čez nekaj minut spet pričel
korakati, je bil mož spet pred mano; tudi on je
stal pri miru. Ne da bi se pomišljal, sem napra-
vil troje, štiri burnih korakov, ga dohitel in uda-
ril po ramenu.

Hipoma je obstal. Oba sva strmela drug v
druga.

»Kak vinar za mleko!« je delal slednjič in
položil glavo na stran.

Tako; ta je bila lepa! Iskal sem po svojih
žepih in rekel:

»Za mleko, da. Hm! Denarja je dandanes
malo in jaz ne vem, ako ste zelo potrebni.«

»Od včeraj že nisem ničesar okusil,« je re-
kel mož. »Niti vinarja nimam in tudi dela še ni-
sem našel.«

»Ali ste rokodelce?«

»Da, žebjar.«

»Kaj?«

»Žebjar. Razentega znam delati tudi čev-
lje.«

(Dalje prih.)

Novice.

— **Znamenje časa.** V Celju se nahaja, kakor poroča »Nova Doba« celih 23 agentur. Lastniki teh so dobili obrtno listo šele po preobratu. So po večini ljudje, ki nočejo delati in si hočejo na lahek — verižniški — način na stroške ljudstva delati dobičke. Znamenje časa!

— **Protest zaradi ženskega učiteljskega v Mariboru.** »Nova Doba« ostro protestira proti temu, da bi žensko učiteljske bilo v Mariboru v samostanu in bi se učiteljski naraščaj vzgajal v samostanskem duhu.

— **Železniška policija.** Hrvatski ban je izdal naredbo, s katero se na mesto vojaške policije uvede na železnicah posebna policija kot oddelek sedanje policije in to za področje cele Hrvatske, Slavonije in Medmurja.

— **Pomanjkanje soli in petroleja.** Kmetje belgrajske okolice so sklenili, da toliko časa ne bodo prinašali v Belgrad poljskih pridelkov in živil, dokler ne dobe soli in petroleja.

— **Angleški jezik na naših srednjih šolah** nameravajo uvesti kot obližen predmet. Minister prosvete bo dobil učitelje iz Angleške.

— **Četvorčki.** V Orašcu, okraj Kumanovo je porodila žena Mite Angliškovića četvorčke. In sicer 3 moške in eno žensko dete. Četvorčki so normalni in zdravi. Redek slučaj.

Dnevne vesti.

Snaga v deželni bolnici v Ljubljani.

Begunka iz Trsta nam podaja sledečo zanimivo cvetko iz vrta deželne bolnice v Ljubljani. Ista je namreč po zdravniški odredbi morala dati svojo desetletno hčerko Jožefo Svagelj radi opeklina v bolnico. Ko je pripeljala mati otroka na odd. št. 4, vzele so jej otroka usmiljenke in mu odkazale neko slučajno izpraznjeno posteljo. Mati videnja, kako postelja izgleda, je bila v strahu, ako bo morala na taki postelji ležati njena hčerka, za to se je obrnila do usmiljenke s prošnjo, naj vendar da sveže perilo na posteljo. Toda vse prošnje so bile zaman. In kako je ta postelja izgledala? Bela posteljna oprava je bila s krvavimi in gnojnimi pegami zamazana, in je dišala tako, da ni bilo za prenašati. In na taki postelji naj bi njen otrok ležal? Vse prošnje so bile zaman, otrok je moral ostati v odkazani postelji. Mati je jela vnovič prositi, ter pri tej priliki ponujala 2 K, da si vsaj računajo delo. Ali usmiljenka jo je začela surovo zmerjati, in ako je za domačine dobro, bo tudi za takega begunskega otroka; sploh pa, da so begunci preobijestni in sami ne vedo, kaj vse naj zahtevajo. Ko se je usmiljenka odstranila, so začele druge bolnice prositi mater, naj vendar potrpi, kajti to bi znalo imeti slabe posledice za otroka, ki bi bil gotovo pri zdravljenju zapostavljen. Navzlic svarilu bolnic, ki so iz lastne skušnje govorile, materino srce tega ni moglo prenesti. Hotela je s posredovanjem zdravnika doseči, kar bi usmiljenke morale iz higienskih ozirov same od sebe storiti. In res, še le na energičen nastop zdravnika so se sestre odločile dati otroku svežo posteljno perilo. — S solzami v očeh se je mati zahvaljevala... Vsak dan citamo v dnevnih navodilih o snagi. Cele knjige so se že napisale o tem, kako lahko se bolezni nalezijo, a ravno na mestu, katero bi bilo prvo poklicano skrbeti za red in snago bolnikov, ravno to mesto tako postopaj! Ali ne preti ravno v tem slučaju nevarnost, da dobi otrok poleg že obstoječe opeklina, še kako bolezen, katera bi bila usodopolna za cel otrokovo življenje? — Kaj pomagajo vsi zdravstveni ukrepi in predpisi o higijeni, ako celo javni zavodi tako postopajo z bolniki!...

Sadije v Prekmurju.

Civilni komisar za Prekmurje dr. Srečko Lajnšič nam poroča, da se bo začelo z razprodajo sadija v Prekmurju dne 22. t. m.. Razprodalo se bo samo po vagonih od postaje Radgona po sledečih cenah: 1. le-derce, zlatice, zelene startine in kanadarce po 2 K 30 vin. kg; 2. letne mošančke, podaholterce, zimске mošančke, šafnaserce po 2 K kg; 3. sadije za napravo sadijevca po 1 K 30 v kilogram. — Oni, ki reflektirajo na nakup sadija, se naj obrnejo na civilnega komisarja za Prekmurje v Murski Soboti. Zahteva se predplačilo, in sicer se mora denar takoj položiti pri blagajni okrajnega glavarstva Maribor, kakor hitro dobi kupec brzojavno obvestilo, da se mu je blago odposlalo. Interesenti naj javijo svoje potrebnosti, da se lahko njihovim željam ustreže.

Gibanje med trgovskimi nastavljenjenci.

Prejeli smo in priobčujemo: Položaj trgovskih nastavljenjencev je postal vsled izkoriščanja od strani trgovcev popolnoma nevzdržen. Trgovski nastavljenjenci so bili do zadnjega časa nedovzetni za organizacijo, ter niso imeli zadostnega poguma, da nastopijo za svoje opravilne zahteve. Toda plače 150 K na mesec brez hrane in stanovanja, so končno razburile duhove. Sedaj odločno zahtevajo pošteno plačo, da jim ne bo treba iskati »postranskih zaslužkov« potom veriženja itd. Upamo da so gg. trgovci že davno uvideli, da leži vzrok, da se trgovina vrši več po kavarnah in gostilnah kakor v trgovini, v tem, da trgovski nastavljenjenci niso v stanu izhajati z dosedanjimi plačami. Trgovski nastavljenjenci obojega spola hočejo živeti kot poštene ljudi, da ne bodo več potrebno vsemu trgovin. stanu na sramoto, konstatirati žalostno dejstvo, da so n. pr. ženske moči predane nemili usodi vse mizerije, ki si jo le moremo misliti. Komur so znane »sila-jane« plače, recimo ljubljanskih trgovskih nastavljenjencev, ki v mnogih slučajih ne znašajo niti 200 K, se temu ne bo čudil. Kako naj pa se preživi 20-letno dekle, ki nima starišev, ob mesečni plači 150 K! Morda bi nam to razložili trgovci. Potreba organizacije je postala tako nujna, da so se tudi trgovski nastavljenjenci začeli združevati v stanovsko organizacijo »Zvezo trgovskih nastavljenjencev na slovenskem ozemlju«, ki ima danes razen Ljubljane organizirane skoraj vse večje kraje Slovenije. Da se izvede gibanje za izboljšanje položaja enotno in hkratu, vršila se bo prva vseslovenska konferenca trgovskih nastavljenjencev v Ljubljani, o kateri se bo še poročalo.

Višji šolski svet.

V IV. redni seji višjega šolskega sveta dne 12. in 13. septembra je bil sprejet načrt naredbe o javni kvalifikaciji učitelstva na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji. Sklenilo se je ustanoviti meščansko šolo v Ljutomeru ter preustroiti stopnjena gimnazija v Kranju v realno gimnazijo. Oddale so se službe ravnateljev in ravnateljic ter strokovnih učiteljev in učiteljic za meščanske šole, nadalje več služb nadučiteljev in učiteljic. Odobrilo se je službeno premeščenje nekaterih učiteljev. — Poverjeništvu za uk in bogočastje so se stavili predlogi za zasedenje stalnih učnih mest na »rednih šolah in učiteljskih. Odobrilo se je razširjenje raznih ljudskih šol. Vodstvu zasebne osemrazredne ljudske šole na Lichtenhurničnem zavodu v Ljubljani se je dovolil preustroj šole v petrazredno ljudsko šolo in trirazredno meščansko šolo. Sistemizirala in zasedla so se učna mesta za ženska ročna dela. Nekateri učitelji so se uradoma ali na prošnjo upokojili. Sklenilo se je, da se voditelji ljudskih šol, ki imajo osem ali več razredov (vzporodnic), cprostijo od razrednega pouka. Končno so se rešile nekatere stanovske zadeve srednješolskih oziroma ljudskošolskih učiteljev. — Predsednik prof. Vadnjal, l. r.

»Večernega lista« politično znanje.

»Večerni list« ki v petkovi številki s tako veliko modrostjo filozofira o svobodni in nesvobodni šoli, je kljub svoji vsevednosti pozabil, da je že temu nad 2 meseca, kar so odstranili socijalisti demokrate iz čehoslovaške vlade in da so demokrate danes najhujši opozicionarci proti čehoslovaški. Sreča, da se je to zgodilo; sicer bi bili morda velika ovira v izvedenju svobodne šole. Svoboda duha in misli, katere se »Večerni list« s svojimi bratci tako boji, je na pohodu in tisoč »Pričenjanj« je ne bo ubranilo. Kdo je za svobodo misli, ali bogataš ali delavec, bo sprevlel »V. L.« iz svojih — gotovo ne zapršenih — arhivov. Ta še krpati ne sme, kdor nima izpričevala, in član-kov o svobodni šoli pisati, kdor je ne ali noče poznati, v tem se z »V. L.« popolnoma strinjamo. A o vsem drugem pa spregovorimo natančneje prihodnjič; pričakujemo namreč tudi 1100 shodov in sapa nam bo zastala, če jih ne bo. Obilj- llate jih, in »svobomiselnih brezvest- ne nesramnosti« bo konec!

— Prošnje za podpore po umjah.

Na poverjeništvu za kmetijstvo se vlagajo razne prošnje za podpore po umjah (toča, povodenj, požar, itd.). Opozarja se, da je take prošnje vlagati na poverjeništvu za notranje zadeve v Ljubljani, in sicer potem pristojnega okrajnega glavarstva. Poverjeništvu za kmetijstvo nima za take podpore nikakih sredstev na razpolago.

— **Pojasnilo.** Z ozirom na notico »kakaj ne vidijo« objavljeno v petkovi številki našega lista pripominjamo, da se opazke ne tičejo trgovca g. K. Kregarja, ki stanuje v bližini.

— **Na komandi mesta Ljubljana** naj se nemudoma zglase sledeči gg.: Alojzij M. Mazlu, nadporočnik; Fran F. Kramar, praporščak; Anton G. Šperlin, rač. prak.; Pero J. Popović, prav. akcesist; Rudolf M. Leban, praporščak; Anton Krišche, praporščak; Josip Brtoncelj, podživino-zdravnik.

Dijaštvo in verouk.

Petkovi »neodvisni« »Večerni list« razpravlja v svojem članku »Z pričenjanjem« o gospodstvu socijalistov, ker hočejo odpraviti verouk iz šol. »Toda ljudstvo ne bo pustilo, ukazovati si od te gospode« — tako nekako se izraža ta klerikalna trobenta.

Zato pa moramo izpregovoriti dijaki sami, da bo vedela slovenska javnost, da se naši klerikalci motijo, oziroma — da odkrito povemo —, da se že zopet lažejo, čeprav se šteje v katekizmu laž k grehom. Ali ni samo po sebi razumljivo, da je dijak 20. stoletja proti verouku v šolah? Dijak, ki vendar dela z razumom, ki je zmogel, misli si v o svojo glavo, se gotovo ne zmeni za protilogično čvakanje popovo. Vse besedičenje papeževnega hlapca zadene samo na posmeh. Sramotno bi bilo za dijaštvo, če bi se danes ne izprevidelo, da ta vera v izpreminjanje vina in kruha v boga, v brezštevne svetnike in vdove božje, hudiče in ne vem, v kaj vse še, nima resne znanstvene podlage. Vse to si je izmislila »mati cerkev« po Kristusovi smrti. Kar pa nima logične podlage, nima pravice do obstoja. Danes potrebujemo vere človekoljubnosti, enakosti, vere v izboljšanje socialne in moralne bede, ne pa vere v hudiče in strahove. Seveda: če bo o tem sklepala rimska cerkev bo gotovo misel za verouk »sijajno« zmazala. Če bodo pa o tem odločevali svobodni duhovi in dijaki sami, kar je edino pravično, bo pa prišla druga šiba na klerikalce in dijak se ne bo več mučil s »sv. skrivnostmi«.

Kultura.

Hrvatski koncert v Ljubljani. Jugoslovnsko akademsko društvo »Tomislav« iz Varaždina, katero si je s svojimi sijajnimi koncerti pridobilo častno mesto poleg kluba »Sisinska« v Zagrebu, priredi dne 23. t. m. v Ljubljani v veliki dvorani hotela »Union« koncert.

Gospodarstvo.

Finančni upravni sod je začel z delovanjem v Zagrebu, Trenkova ulica 8.

Tovarna za izdelovanje tkanin in sukna se ustanovi v Varaždinu s čehoslovaškim in deloma hrvatskim kapitalom. Obrat bodo vodili češki strokovnjaki.

Sladkor iz Češke. Minister prehrane je naročil 600 vagonov sladkorja iz Češke. Ta sladkor pa se toliko časa ne bo začel izvažati iz Češke, dokler se od tam ne izvozi na Francosko 2000 vagonov sladkorja, ki jih je Francija naročila.

Iz Slovenije.

Skrbna vas pri Pilberku.

V ponedeljek, 8. septembra popoldne se je vršil tukaj javni ljudski shod na vrtu pri Križniku v Skrbni vasi. Na shodu sta poročala sodruga Mihevc in Nachtigal. Prvi je govoril o sedanjem političnem položaju in o stalšču, ki ga ima zavzemati delavstvo v bodoče. Pojasnil je politični položaj v državi, naloge, ki čakajo socijalistični proletarijat, da pride do miru in redu. Še posebej je opisal industrijski razvoj v Jugoslaviji in velik interes, ki ga ima Koroška na tem. Sodrug Nachtigal je nato govoril o pomeu strokovne in gospodarske organizacije ter poljubno razlagal koristi konsumnih združenj, na kar se je več članov vpisalo v konsumno društvo.

Na željo navzočih je sodrug Mihevc govoril še v nemškem jeziku, o političnem položaju in bodočem plebiscitu, ki se ima vršiti v tem kraju.

Govornik je dejal, da je plebiscit ena najpravičnejših oblik v svrhu reševanja obmejnih in narodnostnih sporov, vendar pa tiči v tem slučaju za vsem lokavost pariške konference, kajti dovolili so plebiscit na Koroškem, ne dovolje ga pa v Primorju in v Saarski kotlini. Dejstvo je, da je ostala gospodom v Parizu pravična

rešitev tehi vprašanju deveta briga. Vsekakor je za Koroško stvar enostavna. Ker je delavstvu Pilberškega okraja očito, da je okraj obljuden s Slovenci, bode potemtakem glasovalo soglasno za Jugoslavijo.

Nato je bila soglasno sprejeta naslednja rezolucija.

»Pilberško delavstvo pozdravlja solidarno slovensko ljudstvo, s katerim hoče skupaj ostati in delati za srečo jugoslovanskega proletarijata.

Zahteva, da se takoj po ureditvi meja razpišejo volitve po proporcionalnem sistemu za belgrajski državni zbor in občinske zastope.

Zbrano delavstvo zahteva moderno socialno zakonodajo in zadostno aprovizacijo z vsemi potrebnimi potrebščinami, posebno še obleke in obuvala po cenah, ki bodo delavstvu pristopne.

Zahteva oprostitev vseh, ki so morali v zadnjem času od doma.«

Stranice.

Pri nas smo imeli preteklo nedeljo prav dobro obiskan ljudski shod. Vršil se je na vrtu gostilne Arzenšek. Sodrug Brezovšek iz Celja nam je v enournem govoru razložil pomen organizacije, predvsem pa sedanjí politični položaj in orisal velike naloge, ki čakajo slovenski proletarijat. Naglašal je bratstvo in skupno delovanje ter poudarjal, da naj z nasprotniki vodimo vedno odločen in odkrit boj. K besedi se je oglsil tudi domači župnik g. Viktor Pregelj, ki je pa s svojimi besedami le agitiral za našo socijalno demokratično stranko in učinil, da se je po shodu vpisalo v našo organizacijo veliko številno kmetov. Priglasilo se je 59 članov k politični, nekaj k raznim strokovnim organizacijam in prav lepo število kmetov se je vpisalo tudi v konsumno društvo. Poročevalec se zato zahvaljuje g. župniku za njegovo agitacijo. Straničani mu pa svetujejo, naj se raje briga bolj za cerkev, za politiko se bomo že sami.

Loče pri Baškem jezeru.

Svoj čas naznanjeni, a vsled nastalih ovir odpovedani veliki ljudski tabor v Ločah blizu Baškega jezera se vrši ob vsakem vremenu v nedeljo, dne 28. septembra 1919. Govorniki, med njimi tudi general Maister, so zagotovljeni. — Razna društva so prijavila svoje sodelovanje. — Posebni vlak iz Ljubljane do Baškega jezera in nazaj. — Svira vojaška godba. — Vse priprave so v teku. **Narodni odbor v Ločah.**

Ob skrajni, nam krivično začrtani meji na rajskih obalah sinjega Baškega jezera hočemo dati duška našim čustvam ob prisotnosti bratov iz vse Slovenije in daljnega juga in veličastno proglasiti svojo kremenito voljo za združitev z Jugoslavijo.

Pozivljamo vse narodne odbore po Koroškem, posebno one v Rožu, da ta dan opustijo vsakršne prireditve in iščejo svojo dolžnost v tem, da zberejo in dovedejo vse, ki čutilo narodno, vse, ki potrebujejo poduka in moralne opore 28. sept. v Loče. Vsakovrstna društva bodite pripravljena, da svečano nastopite na taboru, kakoršnega že dolgo ni videl Rož! Vsa Slovenija, vsi Rožani, na plan! Zgornji Rož! ti pa se ogrni s prazničnim plaščem, krasi se z narodnimi zastavami za veličastni sprejem obiskovalcev, osobito gostov z onstran Karavank!

Od Lepe do Dobrača, daleko čez Dravo in tjakaj do zadnjih slovenskih koč v Ziljski dolini naj se ta dan razlega in odmeva kot vselej slovenska, koroška pesem, naj domi krepi naš glas, da smo mi Slovenci v Korošani edini pravi Prakoščni, ki imamo tisočletne predprave, odločati usodo svoji zemlji. Vsemu svetu hočemo zakričati naš klic, — da po tisočletni trnjevi poti ne zaslužimo hlapčevstva in novega biča, temveč svobodo, prostost bratov med brati.

Aprovizacija.

Ljubljanski prodajalci sladkorja se vabijo, da se radi nakazila soli

DRVA

Gospodinja, ki rabi
Milo „SRNA“

štedi s perilom, časom, trudom in denarjem. Poizkusni zavoji po 4½ kg vsebine.

IGNAC FOCK, tvornica mila in sode, Kranj.

zglase pri tvrdki Jelačin, Rimska cesta, in sicer iz I. do III. okraja dne 22. t. m., iz IV. do VI. okraja dne 23. t. m., iz VII. do X. okraja dne 24. t. m.

Prodaja soli. Na vsak odrezek 33 sladkorne izkaznice za avgust se dobi od 25. t. m. dalje po 1 kg soli, ki stane 2 K 40 vin.

Peki in mesarii, ki rabijo sol, naj se nemudoma zglase na magistratu, Gletova hiša, pritličje, levo.

Izdajatelj: Josip Petejan.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh.
Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani

Spalne in jedilne sohe, kuhinjske oprave, enako gospice ali vdove, ki bi imela večje premoženje ali kako obrt. Z otrokom ni izključena. Obširne ponudbe s sliko pod »Znakom« na upravnishvo »Nareja«. 559 2-1

Ženitna ponudba. Pekar, izobčen, 28 let star, se želi seznaniti z enako gospico ali vdovo, ki bi imela večje premoženje ali kako obrt. Z otrokom ni izključena. Obširne ponudbe s sliko pod »Znakom« na upravnishvo »Nareja«. 559 2-1

Tapetnik Dragotin Puc, Ljubljana, Kolor- prej v Trstu, so priporoča za vsa v tapet- nisko stroko spadajoča dela. 568 1-1

Pozor, sodrugi, ki imate večje stanovanje! Nadarjen sin našega sodruga bi rad pohajal srednjo šolo v Ljubljani, pa ne more dobiti stanovanja. Sodrugi, ki vam je na tem, da pomagamo našemu človeku do nadaljnjih študij, naj sporoče upravnishvo, če bi bili pripravljeni sprejeti imenovanega na stanovanje brez hrane in koliko bi zahtevali saj začasno. Zadeva je nujna, ker se prično šole 22. t. m.

Drvorezbarji ali kiparji ki so že delali pri drvah, dobe stalno nameščenje pod ugodnimi pogoji. Ponudbe na Radiona umjetnina, Zagreb, duga ulica 34. 576

Inženir dr. Miroslav Kasal oblatveno poverjeni stavbeni inženir. Specijalno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilsrjeva ulica št. 7.

Izvršje strokovno: Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbene inženirsko stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v teh- niških zadevah. 184

Slavnemu občinstvu naznanjava, da sva prevzela

gostilno „Narodni dom“ v Celju.

Skrbela bodeva za dobro in točno postrežbo, ter se priporoča za mnogobrojen obisk

Ivan in Ana Černe z Goriškega. 538 15-6

GARJE

srbečico, hraste, lišaje uniči pri do- veku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 6 K. Po pošti 7 K po- žitine prosto. Prodaja in razpošilja lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven 10-6 rotovža. 581

Kolporterja za Celje iščemo.

Kdor želi prevzeti ta posel, naj se zglasti pri sodrugu Josipu Marnu, Celje, boln. blag., Vodnikova ul. 3.

Krojači, 560 3-1

zmožni finega dela, dobe proti dobri plači poljubna dela na dom, tudi izven Ljubljane. Zglasti se je pri A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica št. 7, I. nadstr.

mehka in trda, vsako mno- žino, pripelje na dom družba „IMPEX“ Mahrova hiša, Krekov trg št. 10, I. nadstr. 578 10-1

582 10-1